

Bruxelles, 24.9.2020
COM(2020) 592 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

referitoare la o strategie a UE privind plățile de retail

LISTA ACRONIMELOR

AIS	Servicii de informare cu privire la conturi
SP/FT	Combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului
API	Interfață de programare a aplicațiilor
ATM	Bancomat
CPACE	<i>Common Payment Application Contactless Extensions</i>
MCD	Mecanism de compensare și decontare
ABE	Autoritatea Bancară Europeană
BCE	Banca Centrală Europeană
eID	Identificare electronică
ELTEG	Grupul de experți privind moneda euro ca mijloc legal de plată
DME2	Directiva revizuită privind moneda electronică
EPC	Consiliul European al Plăților
ERPB	Comitetul pentru plățile de retail în euro
IBAN	Numărul de cont bancar internațional
NFC	Comunicare în câmp apropiat
PIS	Servicii de inițiere a plăților
POI	Punct de interacțiune
POS	Punct de vânzare
DSP2	Directiva revizuită privind serviciile de plată
PSP	Prestator de servicii de plată
SEPA	Zona unică de plăți în euro
SCT	Transfer credit SEPA
SCT Inst.	Transfer credit instant SEPA
SDD	Debitare directă SEPA
ASC	Autentificare strictă a clienților
DCDD	Directiva privind caracterul definitiv al decontării
TIPS	<i>TARGET Instant Payment System</i>
PT	Prestator terț
SWIFT	Societatea pentru Telecomunicații Financiare Interbancare Mondiale

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

referitoare la o strategie a UE privind plățile de retail

I. Context și provocări

Dacă în trecut plățile erau lăsate în seama serviciilor administrative, acum au dobândit importanță strategică și sunt seva economiei europene. În comunicarea din decembrie 2018, Comisia a sprijinit *„un sistem de plăți instant, pe deplin integrat în UE, pentru a reduce riscurile și vulnerabilitățile existente în sistemele de plăți de mică valoare și pentru a spori autonomia soluțiilor de plată existente”*¹.

Astfel cum s-a precizat în Strategia privind finanțele digitale, adoptată concomitent cu prezenta comunicare, inovarea digitală remodelează în mod radical modul în care se furnizează serviciile financiare. Sectorul plăților de retail este vizat în principal de această tendință, iar ritmul și amploarea evoluțiilor tehnologice din acest sector fac necesare măsuri de politică specifice și bine definite care nu se limitează doar la domeniul de aplicare orizontal al Strategiei privind finanțele digitale.

În ultimii zece ani, majoritatea inovațiilor în materie de plăți s-au concentrat pe îmbunătățirea interfețelor pentru clienți (de exemplu, aplicații mobile) sau a soluțiilor pentru interfețe, fără a aduce modificări importante la instrumentele de plată utilizate (carduri, transferuri bancare etc.).

Cu toate acestea, recent au apărut mai multe tendințe semnificative. Efectuarea plății a devenit mai puțin vizibilă, făcând tot mai mult obiectul unui fenomen de dematerializare și dezintermediere. Marile companii din domeniul tehnologiei informației („companiile big tech”) au devenit tot mai active în sectorul plăților. Avantajele importante pe care le au în materie de economii de rețea le permit companiilor big tech să intre în competiție cu furnizorii consacrați. De asemenea, în contextul apariției criptoactivelor (inclusiv a așa-numitelor „criptomonedă stabile”), companiile big tech ar putea să propună în curând soluții de plată disruptive care au la bază criptarea și tehnologia registrelor distribuite. În pofida acestui val de inovații, cea mai mare parte a noilor soluții de plată digitală presupun utilizarea în continuare în mare măsură a cardurilor tradiționale sau a transferurilor bancare, indiferent dacă soluțiile de plată le oferă băncile tradiționale, companiile de carduri, societățile de tehnologie financiară (fintech) sau companiile big tech.

Inovarea și digitalizarea vor exercita în continuare o influență asupra modului de derulare a plăților. Prestatorii de servicii de plată vor renunța tot mai des la canalele vechi și la instrumentele de plată tradiționale și vor dezvolta noi modalități de inițiere a plăților, de

¹ Comunicarea Comisiei din decembrie 2018 intitulată „Consolidarea rolului internațional al monedei euro”.
<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2018:0796:FIN:RO:PDF>

exemplu dispozitive portabile (ceasuri, ochelari, curele etc.) sau părți ale corpului, putând uneori chiar renunța la dispozitivele de plată, pentru a le înlocui cu tehnologii avansate de autentificare, cum ar fi cele bazate pe biometrie. Pe măsură ce internetul obiectelor evoluează, dispozitive precum frigiderule, automobilele și utilajele industriale vor fi conectate tot mai frecvent la internet și vor deveni canale pentru efectuarea tranzacțiilor economice.

În contextul digitalizării și al evoluției preferințelor consumatorilor, operațiunile fără numerar înregistrează o creștere rapidă². Pandemia de COVID-19 a consolidat și mai mult procesul de trecere la plățile digitale și a confirmat că plățile sigure, accesibile și convenabile (inclusiv plățile contactless) sunt esențiale pentru efectuarea tranzacțiilor la distanță și a tranzacțiilor care implică prezență fizică. Cu toate acestea, în UE, pentru efectuarea majorității plăților de retail se recurge la numerar.

Sectorul public și cel privat îndeplinesc roluri complementare în viitorul cadru al plăților. Pe măsură ce, la nivel mondial, tot mai multe bănci centrale analizează posibilitatea de a emite propriile lor monede digitale (*central bank digital currencies* – CBDC), se concretizează tot mai mult posibilitatea de apariție a unor modificări semnificative pe piața plăților de retail.

O piață a UE fragmentată

În ultimii ani situația s-a îmbunătățit semnificativ, în special datorită dezvoltării zonei unice de plăți în euro (SEPA) și armonizării legislației privind plățile de retail. Cu toate acestea, piața plăților din UE este în mare măsură fragmentată de-a lungul frontierelor naționale, întrucât majoritatea soluțiilor de plată naționale care au la bază carduri sau plăți instant nu funcționează la nivel transfrontalier. Această situație este în avantajul unui număr restrâns de actori importanți la nivel mondial care captează întreaga piață intraeuropeană a plăților transfrontaliere.

Cu excepția acestor actori mondiali mari, inclusiv a rețelelor de carduri de plată și a marilor furnizori de tehnologii de pe plan mondial, nu există practic nicio soluție de plată digitală care să poată fi utilizată în întreaga Europă pentru efectuarea de plăți în magazine și în comerțul electronic. În răspunsurile primite la consultarea publică cu privire la prezenta strategie, mai multe societăți de tehnologie financiară care sunt active pe piața internă au declarat că această fragmentare împiedică eforturile lor de extindere pe piața unică.

În același timp, s-au înregistrat recent o serie de evoluții promițătoare. De exemplu, la 2 iulie 2020, un grup format din 16 bănci europene a lansat proiectul privind inițiativa de plată europeană³ cu scopul de a propune o soluție de plată paneuropeană până în 2022. Încă de la început, Comisia și Banca Centrală Europeană (BCE) au oferit sprijinul lor politic pentru această inițiativă și au salutat lansarea sa⁴. Recent au apărut alte inițiative promițătoare orientate spre piață, care vizează proiectarea de infrastructuri comune⁵, intensificarea

² Potrivit BCE, în 2018 s-au efectuat 91 de miliarde de tranzacții fără plăți în numerar în zona euro și 112 miliarde în UE, în timp ce în 2017 aceste tranzacții erau în număr de aproximativ 103 miliarde.

³ <https://group.bnpparibas/en/press-release/major-eurozone-banks-start-implementation-phase-unified-payment-scheme-solution-european-payment-initiative-epi>

⁴ https://ec.europa.eu/info/news/200702-european-payments-initiative_en

și <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2020/html/ecb.pr200702~214c52c76b.en.html>

⁵ De exemplu, P27 în țările nordice.

cooperării și a interoperabilității între soluțiile de plată naționale⁶ și elaborarea de noi soluții de plată comune.

În paralel, mai multe inițiative desfășurate sub auspiciile Comitetului pentru plățile de retail în euro⁷ (*Euro Retail Payments Board – ERPB*) și ale Consiliului European al Plăților (*European Payments Council – EPC*) au ca scop adoptarea de sisteme și norme europene comune, care ar trebui să faciliteze în cele din urmă apariția și interoperabilitatea soluțiilor de plată instant în magazine și în comerțul electronic.

De ce este necesară o strategie?

Toate aceste inițiative sunt un indiciu al dinamismului care caracterizează mediul de plăți european. Există însă riscul de inconsecvențe și de fragmentare ulterioară a pieței. De asemenea, este nevoie de un cadru clar de „guvernanță” care să stea la baza Strategiei UE privind plățile de retail. Instituțiile UE, în special Comisia, pot avea rolul de catalizator politic, în timp ce conceperea soluțiilor de plată relevante va fi încredințată în întregime sectorului privat. Prin urmare, este esențial să se definească o viziune clară, care să stabilească direcția de urmat și care să reunească acțiunile viitoare într-un cadru de politică unic, coerent și global. Acesta este obiectivul prezentei comunicări.

II. O viziune pentru plățile de retail europene

Viziunea Comisiei cu privire la plățile de retail în UE este ca:

- *cetățenii și întreprinderile din Europa să beneficieze de o gamă largă și diversificată de soluții de plată de înaltă calitate, susținută de o piață a plăților inovatoare și competitivă și bazată pe infrastructuri sigure, eficiente și accesibile;*
- *să fie disponibile soluții de plată competitive, create pe plan intern și paneuropene, care să sprijine suveranitatea economică și financiară a Europei și*
- *UE să aducă o contribuție semnificativă la îmbunătățirea plăților transfrontaliere cu jurisdicțiile din afara UE, inclusiv a remiterilor de bani, sprijinind astfel rolul internațional al monedei euro și „autonomia strategică deschisă” a UE.*

Obiectivul pe care îl urmărește Comisia este o piață a plăților foarte competitivă, în folosul tuturor statelor membre, indiferent de moneda pe care o utilizează, în care toți participanții de pe piață pot să concureze în condiții echitabile și egale pentru a propune soluții de plată inovatoare și de ultimă generație, cu respectarea deplină a angajamentelor internaționale ale UE.

Întrucât plățile sunt primele vizate de inovarea digitală din domeniul finanțelor, punerea în aplicare a prezentei strategii va contribui la viziunea mai amplă a Comisiei în ceea ce privește finanțele digitale și la obiectivele de eliminare a fragmentării pieței, de promovare a inovării

⁶ De exemplu, Asociația europeană a sistemelor mobile de plăți (*European Mobile Payment Systems Association – EMPSA*).

⁷ Comitetul pentru plățile de retail în euro (ERPB) este un organism la nivel înalt prezidat de BCE, care reunește reprezentanții ofertei și ai cererii în sectorul european al plăților.

orientate către piață în domeniul finanțelor și de abordare a noilor provocări și riscuri aferente finanțelor digitale, asigurând în același timp neutralitatea tehnologică. Prin urmare, această strategie este prezentată împreună cu Strategia privind finanțele digitale și cu cele două propuneri legislative referitoare la un nou cadru al UE pentru consolidarea rezilienței operaționale digitale și la criptoactive. Prezenta strategie este, de asemenea, complementară strategiei actualizate privind plățile de retail, prezentată de BCE/Eurosistem în noiembrie 2019⁸.

Prezenta strategie se concentrează asupra următorilor **patru piloni principali**, care sunt strâns interconectați:

- 1) soluții de plată preponderent digitale și instant, accesibile la nivel paneuropean;
- 2) piețe ale plăților de retail inovatoare și competitive;
- 3) sisteme de plăți de retail și alte infrastructuri de sprijin eficiente și interoperabile și
- 4) plăți internaționale, inclusiv remiteri de bani, eficiente.

III. Pilonii pentru acțiunile strategice

A. Pilonul 1: soluții de plată preponderent digitale și instant, accesibile la nivel paneuropean

Comisia dorește ca cetățenii și întreprinderile din Europa să poată să aibă acces la soluții de plată de înaltă calitate și să poată să se bazeze pe aceste soluții pentru efectuarea tuturor plăților. Aceste soluții ar trebui să fie sigure și eficiente din punctul de vedere al costurilor și ar trebui să favorizeze condiții similare pentru tranzacțiile transfrontaliere și pentru cele interne. Dat fiind potențialul competitiv și inovator al plăților instant, astfel cum a fost evidențiat în comunicarea din decembrie 2018⁹, Comisia consideră că soluțiile de plată ar trebui să se bazeze în mare măsură pe sisteme de plată instant.

1. Plățile instant ca „nouă normalitate”

Plățile instant permit ca fondurile să fie imediat la dispoziția beneficiarului plății. În contextul dezvoltării serviciilor de plată mobile, plățile instant pot reprezenta pentru prestatorii de servicii de plată (PSP) din UE o posibilitate suplimentară de a concura cu concurenții lor din UE și din întreaga lume. În comunicarea Comisiei din decembrie 2018 se precizează: „o soluție la nivelul UE reprezentată de plățile transfrontaliere instant ar completa sistemele actuale de carduri, reducând riscul unor perturbări externe și conferindu-i UE mai multă eficiență, dar și mai multă autonomie.”

Pe lângă transferurile credit tradiționale, se poate recurge la plățile instant în numeroase circumstanțe, în special pentru achizițiile din magazinele fizice și din mediul online, care sunt în prezent dominate de schemele de plată cu cardul.

Obiectivul Comisiei este ca până la sfârșitul anului 2021 să se recurgă pe deplin la plățile instant în UE. Atingerea acestui obiectiv depinde de realizarea de progrese semnificative în

⁸ <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2019/html/ecb.sp191126~5230672c11.en.html>

⁹ A se vedea nota de subsol 1.

privința a trei aspecte: norme, soluții pentru utilizatorii finali și infrastructuri. S-au înregistrat deja progrese semnificative în privința tuturor celor trei aspecte, însă există în continuare unele provocări care trebuie abordate.

Norme uniforme

Sunt indispensabile norme uniforme privind executarea operațiunilor de plată care să prevadă, de exemplu, drepturi și obligații reciproce pentru prestatorii de servicii de plată. Consiliul European al Plăților (EPC) a dezvoltat în 2017 o „schemă” pentru plățile instant în euro (denumită în continuare „schema SCT Inst.”), așa cum a procedat deja în trecut în cazul operațiunilor de debitare directă și de transfer credit SEPA. Schema permite disponibilitatea fondurilor în contul beneficiarului plății în mai puțin de zece secunde.

Din păcate, în august 2020, la aproape trei ani de la introducerea schemei de transfer credit instant SEPA, la schemă au aderat doar 62,4 % din toți prestatorii de servicii de plată din UE care ofereau servicii de transfer credit SEPA¹⁰. În ceea ce privește conturile de plăți, Consiliul European al Plăților estimează că în 12 state membre ale UE (toate din zona euro), peste jumătate din conturile de plăți sunt accesibile pentru schema SCT Inst.

În calitate de proprietar al schemei SCT Inst., Consiliul European al Plăților a depus eforturi pentru o mai mare adeziune. De exemplu, la 1 iulie 2020, a majorat suma maximă per operațiune de transfer credit SEPA instant de la 15 000 la 100 000 EUR. Cu toate acestea, dat fiind că în prezent participarea la schemă este pe bază facultativă, schema nu a mobilizat o participare suficient de rapidă și de amplă. Unele state membre din zona euro au rămas, în mod evident, în urmă. Prin urmare, Comisia consideră că pentru a intensifica ritmul de aderare la schema SCT Inst. ar putea fi necesare acțiuni.

Regulamentul SEPA prevede obligația potrivit căreia participanții la o schemă de plăți reprezintă „majoritatea PSP din majoritatea statelor membre și reprezintă majoritatea PSP din cadrul Uniunii, ținând seama doar de PSP care realizează transferuri de credit și, respectiv, debitări directe.”¹¹ Împreună cu Banca Națională a Belgiei (care este autoritatea națională competentă care monitorizează schema SCT Inst. în temeiul Regulamentului SEPA), Comisia analizează implicațiile juridice ale estimării potrivit căreia cerințele privind participarea nu vor fi respectate pe deplin până la 21 noiembrie 2020 (și anume până la încheierea perioadei de derogare temporară).

Acțiune-cheie

În noiembrie 2020, și anume la expirarea perioadei de derogare temporară prevăzută de Regulamentul SEPA pentru îndeplinirea cerințelor privind participarea la schema de transfer credit instant SEPA (schema SCT Inst.), Comisia va analiza numărul de prestatori de servicii de plată, precum și numărul de conturi care permit trimiterea și

¹⁰ <https://www.europeanpaymentscouncil.eu/what-we-do/sepa-instant-credit-transfer>. În cazul zonei euro, numai rata de penetrare este în prezent de 65,9 %. Rata de penetrare a tuturor participanților la schema SCT este de 56,1 %.

¹¹ Articolul 4 alineatul (4) din Regulamentul (UE) nr. 260/2012.

primirea de transferuri credit instant SEPA. Comisia va analiza dacă aceste cifre sunt suficiente și, pe această bază, va decide dacă este oportun să propună acte legislative care să impună participarea prestatorilor de servicii de plată la schema SCT Inst. până la sfârșitul anului 2021. Propunerea ar trebui să prevadă, dacă se decide prezentarea unei propuneri în acest sens, criteriile de stabilire a prestatorilor de servicii de plată care ar trebui să facă obiectul participării obligatorii.

Soluții pentru utilizatorii finali

În privința utilizatorilor finali, Comisia se așteaptă ca soluțiile de plată să fie interoperabile, accesibile, să aducă valoare adăugată și să răspundă nevoilor unei game largi de utilizatori, inclusiv nevoilor întreprinderilor de diferite dimensiuni, fără a exclude anumite categorii de clienți, precum persoanele în vârstă sau persoanele cu handicap.

Comisia sprijină pe deplin activitatea importantă desfășurată de Comitetul pentru plățile de retail în euro (ERPB) în materie de interoperabilitate a soluțiilor de plată instant pentru plățile efectuate în magazine și în comerțul electronic și participă la această activitate¹². De asemenea, diversele direcții de acțiune finalizate sau în curs, desfășurate sub auspiciile Consiliului European al Plăților, au potențialul de a aduce valoare adăugată schemei de transfer credit instant SEPA (schema SCT Inst.), de a îmbunătăți ușurința utilizării soluțiilor de plată instant și de a sprijini, în cele din urmă, procesul de adoptare a plăților instant¹³.

Această activitate ar trebui să fie favorabilă incluziunii, implicând toate categoriile de PSP, inclusiv prestatorii de servicii de inițiere a plății (PIS) și de servicii de informare cu privire la conturi (AIS), precum și alți actori relevanți, care ar putea să nu fie prestatori de servicii de plată, ca de exemplu furnizorii de interfețe pentru utilizatorii finali și reprezentanții utilizatorilor.

Comisia se așteaptă la o amplă adeziune a participanților de pe piață la schemele și recomandările elaborate de Comitetul pentru plățile de retail în euro și Consiliul European al Plăților. Până în prezent, prestatorii de servicii de plată nu au valorificat avantajele unora dintre schemele nou dezvoltate, de exemplu „SEPA proxy-look-up”, lansată de Consiliul European al Plăților în 2019 și actualizată în iunie 2020. Această schemă le permite clienților să utilizeze dispozitivele lor mobile pentru a transfera bani din contul lor de plăți în contul unei alte persoane fizice din UE, fără a transmite în mod manual informațiile referitoare la plată, ca de exemplu numărul de cont bancar internațional (IBAN)¹⁴.

Un număr tot mai mare de soluții de plată pentru utilizatorii finali oferă plăți la punctul de interacțiune¹⁵ (POI) care se bazează, de exemplu, pe codurile QR¹⁶, pe tehnologia Bluetooth (BLE) sau pe tehnologia de comunicare în câmp apropiat (NFC). Cu toate acestea, codurile QR nu sunt standardizate la nivelul UE, ceea ce limitează acceptarea acestora, în special în

¹² Soluții pentru utilizatori finali care au la bază dispozitive mobile și soluții de plată instant la punctul de interacțiune.

¹³ Printre acestea se numără, de exemplu, dezvoltarea schemelor de căutare a serverului proxy SEPA („SEPA Proxy look-up”) și de introducere a cererilor de plată („Request-to-Pay”), precum și a funcționalităților de tipul „prezentarea facturii electronice” și „justificative electronice ale achiziției”.

¹⁴ <https://www.europeanpaymentscouncil.eu/what-we-do/other-schemes/sepa-proxy-lookup-scheme>

¹⁵ Care cuprind atât punctele fizice de vânzare, cât și comerțul electronic.

¹⁶ Răspuns rapid.

cazul tranzacțiilor transfrontaliere. De asemenea, unii furnizori de dispozitive mobile restricționează accesul pe telefoane mobile al prestatorilor de servicii de plată la tehnologia de comunicare în câmp apropiat. Din acest motiv, furnizorii de soluții de plată instant întâmpină dificultăți atunci când doresc să ofere comercianților și consumatorilor soluții convenabile și economice, în baza codurilor unificate QR, ca alternativă la carduri, sau atunci când doresc să ofere posibilitatea de efectuare a plății pe dispozitive mobile folosind tehnologia de comunicare în câmp apropiat¹⁷.

Comisia consideră că dezvoltarea unui standard european unic, deschis și sigur pentru codurile QR ar contribui la adoptarea și interoperabilitatea plăților instant. Prin urmare, Comisia salută activitatea în curs a grupului de lucru al Comitetului pentru plățile de retail în euro cu privire la „un cadru pentru plățile instant la punctele de interacțiune”, derulată în cooperare cu grupul multipartit al Consiliului European al Plăților privind transferul credit SEPA inițiat pe dispozitive mobile, precum și cu privire la un standard unic, atât pentru codurile QR prezentate de comercianți, cât și pentru cele prezentate de consumatori¹⁸.

Acțiune-cheie

Comisia va evalua dacă este oportun să se prevadă obligativitatea participării părților interesate relevante la toate funcționalitățile suplimentare ale transferului credit instant SEPA (SCT Inst.) sau la o parte a acestora, printre aceste funcționalități putând să se numere și eventualele standarde viitoare pentru codurile QR.

Infrastructuri interoperabile

Infrastructurile transfrontaliere pentru compensarea și decontarea plăților instant există deja în Europa, însă nu s-a ajuns încă la un nivel de interoperabilitate deplină între aceste mecanisme de compensare și decontare (MCD). Întrucât acest lucru creează un obstacol clar în calea adoptării plăților instant în UE, la 24 iulie 2020, BCE a anunțat măsuri menite să abordeze aceste aspecte¹⁹. Se estimează că mecanismele de compensare și decontare și prestatorii de servicii de plată vor asigura punerea în aplicare în timp util a acestor măsuri, înainte de sfârșitul anului 2021, având în vedere obligația legală a acestora de a fi accesibile pentru clienții din întreaga UE atunci când oferă servicii de plăți instant.

2. O mai mare încredere a consumatorilor în plățile instant

Disponibilitatea aproape în timp real a fondurilor în contul beneficiarului plății, corelată cu irevocabilitatea plăților, poate avea implicații pentru consumatori în cazul, de exemplu, al tranzacțiilor eronate, al fraudelor²⁰ etc. De asemenea, plățile instant pot prezenta provocări în ceea ce privește spălarea banilor, finanțarea terorismului, atacurile cibernetice, precum și riscurile operaționale și de lichiditate pentru instituțiile financiare. Dacă nu sunt identificate și

¹⁷ Pentru mai multe detalii, a se vedea secțiunea 3 de la al treilea pilon.

¹⁸ <https://www.europeanpaymentscouncil.eu/what-we-do/other-sepa-payments/sepa-goes-mobile/ad-hoc-multi-stakeholder-group-mobile-initiated>

¹⁹ Pentru mai multe detalii, a se vedea secțiunea 1 de la al treilea pilon din prezenta comunicare.

²⁰ Cum ar fi practicile de scam constând în solicitarea de efectuare a unui transfer bancar (*authorised push payments*), care, numai în Regatul Unit în 2019, au ocazionat pierderi în valoare de 456 de milioane GBP (504 milioane EUR).

abordate în mod corespunzător, aceste riscuri pot submina încrederea consumatorilor și a comercianților care utilizează plățile instant, ceea ce ar putea reprezenta un obstacol pentru adoptarea integrală a acestui tip de plăți ca nouă normalitate. Comisia reamintește că prestatorii de servicii de plată care prestează servicii de plată instant trebuie să se asigure că dispun de instrumente adecvate și în timp real de prevenire a fraudei și a spălării banilor/finanțării terorismului, în deplină conformitate cu legislația în vigoare.

Pentru a fi mai atractive pentru consumatori, serviciile de plată instant ar trebui să prezinte caracteristici care să le pună pe picior de egalitate cu alte instrumente de plată (de exemplu, carduri) care oferă posibilitatea de refuz la plată în anumite cazuri (de exemplu, erori), și anume rambursarea în contul cumpărătorului a fondurilor de pe cardul de credit utilizate pentru o achiziție.

Pentru ca plățile instant să devină noua normă, Comisia consideră că ar fi oportun ca atât comisioanele aferente operațiunilor de transfer credit obișnuite, cât și cele aferente operațiunilor de transfer credit instant să fie aceleași. În caz contrar, plățile instant ar rămâne un produs de nișă, alături de transferurile de credit obișnuite. Pe de altă parte, este clar că dacă prestatorul propune unele caracteristici și opțiuni suplimentare pentru plățile instant, ca de exemplu refuzul la plată, aceasta poate însemna costuri suplimentare pentru prestator.

Acțiuni-cheie

În contextul revizuirii Directivei privind serviciile de plată (DSP2²¹)²², Comisia va evalua gradul în care măsurile existente ale UE în materie de protecție a consumatorilor (de exemplu, dreptul la rambursare) pot oferi consumatorilor care efectuează plăți instant nivelul ridicat de protecție pe care îl oferă alte instrumente de plată. Comisia va evalua impactul comisioanelor percepute consumatorilor pentru operațiunile de plată instant și, dacă este cazul, va solicita ca acestea să nu fie mai mari decât cele percepute pentru operațiunile de transfer credit obișnuite.

Comisia, împreună cu Banca Centrală Europeană și/sau Autoritatea Bancară Europeană (ABE), după caz, va examina dacă ar trebui luate măsuri specifice pentru a consolida eficacitatea gestionării crizelor sistemelor de plată și pentru a asigura măsuri solide de reducere a riscului de lichiditate pentru instituțiile financiare care rezultă din ieșirile de fonduri rapide și cu fricțiuni reduse prin intermediul plăților instant, în special atunci când acestea au loc în afara orelor de program obișnuite. Aceste aspecte depășesc sfera așteptărilor privind supravegherea asigurată de către băncile centrale, a mecanismelor prevăzute în Directiva privind redresarea și rezoluția instituțiilor bancare²³ sau în Regulamentul privind mecanismul unic de rezoluție ori a normelor privind sistemele de plată.

Comisia va investiga, de asemenea, dacă ar trebui luate măsuri suplimentare pentru a aborda alte riscuri specifice, cum ar fi spălarea banilor, finanțarea terorismului și infracțiunile principale conexe.

²¹ Directiva (UE) 2015/2366.

²² A se vedea secțiunea 1 din cadrul pilonului 2.

²³ Directiva 2014/59/UE.

3. Soluții de plată dezvoltate în Europa care funcționează la nivel transfrontalier

Finalizarea acțiunilor-cheie necesare pentru facilitarea plăților instant, astfel cum sunt identificate în secțiunile 1 și 2 din prezentul capitol, ar putea să nu fie îndeajuns pentru a asigura implementarea cu succes a soluțiilor de plată paneuropene. Ar putea fi necesare acțiuni suplimentare care să permită actorilor europeni să se dezvolte într-un mediu predominant de concurenții tradiționali consacrați.

Noii actori care doresc să ofere soluții paneuropene se pot confrunta cu o serie de provocări semnificative:

- acceptarea de către comercianți și consumatori;
- recunoașterea de către clienți a noilor mărci;
- elaborarea unui model de afaceri competitiv și inovator care să răspundă diferitelor tradiții și obiceiuri naționale în materie de plăți;
- finanțarea infrastructurilor costisitoare și
- restricții la accesul la anumite infrastructuri sau funcționalități tehnice etc.

De asemenea, trebuie să se asigure conformitatea strictă a tiparelor de guvernanta și de finanțare cu normele de concurență.

Comisia este pe deplin conștientă de aceste provocări. Dat fiind caracterul strategic al plăților, Comisia va continua să joace un rol politic activ pentru a încuraja dezvoltarea de soluții de plată paneuropene competitive, care se bazează în mare măsură pe plăți instant, și pentru a aborda provocările de mai sus, în deplină conformitate cu normele de concurență ale UE.

Acțiuni-cheie

Până la sfârșitul anului 2023, Comisia:

- **va analiza fezabilitatea dezvoltării unei „etichete”, însoțite de un logo vizibil, pentru soluțiile de plată paneuropene eligibile;**
- **va analiza modalitățile de facilitare a implementării specificațiilor europene pentru plățile contactless cu cardul (CPACE)²⁴, de exemplu prin programe de finanțare precum InvestEU, sub rezerva respectării criteriilor de eligibilitate relevante;**
- **va sprijini modernizarea și simplificarea mecanismelor de acceptare a plăților ale comercianților din UE care permit, de exemplu, emiterea de chitanțe electronice de către casele de marcat. Acest sprijin ar putea consta în orientări și acțiuni de sensibilizare a comercianților cu amănuntul, în special a IMM-urilor, cu privire la modalitățile de modernizare și digitalizare²⁵, inclusiv prin utilizarea centrelor de**

²⁴ Motivul dezvoltării CPACE îl reprezintă dificultățile pe care unele scheme europene de plată cu cardul le întâmpină atunci când doresc să aibă acces la nucleul contactless dezvoltat de schemele internaționale de plată cu cardul – a se vedea secțiunea 3 de la pilonul 3.

²⁵ De exemplu, având ca sursă de inspirație inițiativele cuprinse în „Ghidul micilor comercianți cu amănuntul” <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d606c517-4445-11e8-a9f4-01aa75ed71a1/language-ro>

inovare digitală²⁶. De asemenea, vor fi analizate posibilitățile de finanțare și de formare.

De asemenea, Comisia va oferi în continuare orientări, dacă este necesar, pentru a se asigura că soluțiile de plată instant și modelele de afaceri aferente respectă normele de concurență ale UE.

4. Valorificarea întregului potențial al zonei unice de plăți în euro (SEPA)

Zona unică de plăți în euro (SEPA) a fost creată pentru ca, prin armonizarea modului de efectuare a plăților în euro fără numerar în Europa, toate plățile electronice transfrontaliere în euro să se poată efectua cu aceeași ușurință cu care se efectuează plățile interne.

Au trecut șase ani de la data-limită pentru introducerea transferului credit SEPA și a debitării directe SEPA în statele membre din zona euro și patru ani de la data-limită prevăzută pentru statele membre care nu fac parte din zona euro, însă mulți cetățeni se regăsesc în continuare în situația în care li se refuză în mod inacceptabil operațiunile transfrontaliere de debitare directă SEPA („discriminare pe criterii legate de IBAN”). Aceasta înseamnă că nu pot folosi codurile IBAN ale unei țări diferite pentru a efectua o plată. Adesea, beneficiarii plății nu doresc să accepte debitarea directă SEPA transfrontalieră sau nu au mijloacele tehnice necesare pentru aceasta. În mod frecvent, s-au adus în atenția Comisiei cazuri în care administrațiile fiscale și alte administrații publice au refuzat să efectueze plăți într-un cont din străinătate sau să încaseze plăți dintr-un cont din străinătate. Aceste cazuri de discriminare pe criterii legate de IBAN reprezintă o încălcare a Regulamentului SEPA, fapt confirmat de jurisprudența constantă²⁷.

Deși legislația prevede obligația autorităților competente relevante de a monitoriza respectarea Regulamentului SEPA de către prestatorii de servicii de plată și de a lua măsuri în cazul unei încălcări, autoritățile competente nu abordează întotdeauna în mod adecvat și sistematic încălcările normelor SEPA, după cum reiese din numeroasele plângeri primite de serviciile Comisiei.

Acțiune-cheie

Comisia reamintește autorităților naționale competente obligațiile în materie de asigurare a aplicării care le revin în temeiul Regulamentului SEPA. Comisia se așteaptă ca autoritățile naționale competente să investigheze și să remedieze cu celeritate toate cazurile de încălcare a regulamentului, punând imediat capăt activităților ilegale și impunând sancțiunile care se cuvin. Comisia va monitoriza îndeaproape cazurile de nerespectare a regulamentului și va iniția procedurile de constatare a neîndeplinirii obligațiilor care se impun.

²⁶ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-innovation-hubs>

²⁷ Verein für Konsumenteninformation/Deutsche Bahn (C-28/18, EU:C:2019:673, 5 septembrie 2019).

5. Valorificarea potențialului identității electronice (eID) pentru autentificarea clienților

Pe măsură ce serviciile financiare evoluează treptat de la activitatea economică tradițională care implică prezență fizică la mediul digital, soluțiile privind identitatea digitală care pot fi utilizate în mod fiabil pentru autentificarea clienților de la distanță dobândesc o importanță tot mai mare. DSP2 a stimulat inovarea în acest domeniu prin introducerea autentificării stricte a clienților (ASC), care prevede cerințe stricte de securitate pentru accesul la conturile de plăți și inițierea plăților digitale. În unele state membre ale UE, au fost dezvoltate sisteme de identificare electronică pentru autentificarea clienților în baza sistemelor naționale de identificare electronică care oferă cele mai ridicate niveluri de asigurare.

Cu toate acestea, imaginea de ansamblu la nivelul UE este o multitudine de soluții de autentificare naționale caracterizate printr-un grad restrâns de interoperabilitate transfrontalieră. Acest lucru ar putea constitui un obstacol în calea eforturilor ulterioare de inovare și de dezvoltare de noi servicii de plată.

Prin Regulamentul eIDAS²⁸, UE a introdus în 2014 un prim cadru transfrontalier pentru identitățile digitale de încredere și pentru serviciile de încredere. Scopul regulamentului este de a facilita accesul tuturor cetățenilor UE la serviciile publice din întreaga UE cu ajutorul identificării electronice emise în țara lor de origine. Cu toate acestea, din experiența dobândită din aplicarea eIDAS reiese că există o serie de deficiențe structurale, care limitează capacitatea eIDAS de a sprijini în mod eficient un cadru digital cuprinzător în materie de identificare. În comunicarea din februarie 2020 intitulată „Conturarea viitorului digital al Europei”, Comisia s-a angajat să revizuiască Regulamentul eIDAS pentru a îmbunătăți eficacitatea acestuia, a extinde domeniul de aplicare al acestuia la sectorul privat și a promova identitățile digitale de încredere pentru toți europenii. Se dorește asigurarea unui cadru de reglementare adaptat exigențelor viitorului care să sprijine un sistem la nivelul UE, simplu, fiabil și sigur pentru gestionarea identității în spațiul digital, care să acopere identificarea, autentificarea și furnizarea de atribute, certificate și atestări care vor juca un rol esențial și în domeniul plăților.

Comisia este hotărâtă să valorifice potențialul pe care îl oferă dezvoltarea rapidă a soluțiilor de identitate digitală în sectorul financiar. Astfel cum se prevede în Strategia privind finanțele digitale, Comisia va pune în aplicare, până în 2024, un cadru juridic solid care să permită utilizarea unor soluții de identitate digitală interoperabile, astfel încât noii clienți să poată să aibă acces la serviciile financiare în mod ușor și rapid. Cadrul va facilita implementarea acestor soluții în domeniul plăților, în vederea îmbunătățirii interoperabilității, eficienței, ușurinței de utilizare (în special la nivel transfrontalier) și siguranței și securității, în special pentru a reduce cazurile de fraudă și alte infracțiuni.

Acțiune-cheie

În vederea facilitării interoperabilității transfrontaliere și naționale, Comisia va analiza, în strânsă cooperare cu ABE, modalitățile de promovare a utilizării identității

²⁸ Regulamentul (UE) nr. 910/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă și de abrogare a Directivei 1999/93/CE.

electronice (eID) și a soluțiilor bazate pe serviciile de încredere, valorificând consolidarea sporită adusă eIDAS, pentru a contribui la respectarea cerințelor de autentificare strictă a clienților în temeiul DSP2 în ceea ce privește conectarea la cont și inițierea operațiunilor de plată.

6. Ameliorarea nivelului de acceptare a plăților digitale

Pandemia de COVID-19 a demonstrat cât este de important ca plățile digitale să fie acceptate pe scară largă de către comercianți. Cu toate acestea, nivelul de acceptare a plăților digitale variază în mod semnificativ în UE. Multe entități (comercianți, administrații publice, spitale, transporturi publice) nu acceptă încă plățile digitale.

Regulamentul privind portalul digital unic va aduce îmbunătățiri semnificative. Regulamentul va facilita accesul online la informațiile, la procedurile administrative și la serviciile de asistență de care cetățenii și întreprinderile au nevoie pentru a fi activi în altă țară din UE. Până la sfârșitul anului 2023, cetățenii și întreprinderile care se deplasează peste frontierele UE vor putea efectua o serie de proceduri în toate statele membre ale UE, fără a fi nevoie de documente pe suport de hârtie, ca de exemplu înmatricularea unui autoturism sau solicitarea de prestații de pensii²⁹.

În particular, Comisia se așteaptă ca statele membre:

- să analizeze și să abordeze motivele reticenței de a accepta plățile digitale și să încurajeze comercianții să accepte plățile digitale, inclusiv plățile contactless;
- să asigure o mai mare digitalizare a plăților administrațiilor publice, în afara celor prevăzute în Regulamentul (UE) 2018/1724 și
- să doteze administrațiile publice, spitalele etc. cu terminale pentru plăți digitale.

Acțiune-cheie

În 2022, Comisia va efectua un studiu privind nivelul de acceptare a plăților digitale în UE, inclusiv de către IMM-uri și administrații publice, și, dacă nivelul de acceptare este scăzut, va analiza posibilele motive pentru acest nivel scăzut. Dacă este cazul, Comisia ar putea propune măsuri legislative.

7. Menținerea disponibilității monedei băncii centrale

Accesibilitatea la numerar și acceptarea numerarului

Numerarul este un mijloc de plată care permite decontarea imediată a operațiunilor de plată care implică prezență fizică, fără a fi necesară o infrastructură tehnică. Numerarul este în continuare singura formă de bani pe care o pot deține în mod direct persoanele. Ca atare, ar trebui să rămână accesibil și acceptat pe scară largă.

În zona euro, bancnotele și monedele euro reprezintă singurul mijloc legal de plată în temeiul articolului 128 din TFUE și al Regulamentului (CE) nr. 974/98 al Consiliului din 3 mai 1998 privind introducerea monedei euro. O recomandare a Comisiei din 2010 explică faptul că, în

²⁹ Regulamentul (UE) 2018/1724 privind înființarea unui portal digital unic (*gateway*) pentru a oferi acces la informații, la proceduri și la servicii de asistență și de soluționare a problemelor.

cazul în care există o obligație de plată, caracteristica bancnotelor și a monedelor euro de mijloc legal de plată implică:

- (a) obligația creditorului de a le accepta;
- (b) acceptarea la valoarea nominală totală și
- (c) capacitatea de a stinge obligația de plată.

Recomandarea prevede, de asemenea, că acceptarea bancnotelor și monedelor euro ca mijloc de plată în cadrul tranzacțiilor cu amănuntul ar trebui să fie regula și că refuzurile ar trebui să fie posibile doar în cazul în care se bazează pe motive legate de „principiul bunei credințe” (de exemplu, dacă comerciantul cu amănuntul nu are suficient numerar pentru a restitui restul).

De-a lungul anilor, în Europa s-au utilizat tot mai frecvent mijloacele de plată fără numerar³⁰. Cu toate acestea, numerarul rămâne mijlocul de plată predominant în zona euro, fiind utilizat în continuare pentru 78 % din totalul operațiunilor³¹.

Statisticile privind utilizarea numerarului disimulează o gamă largă de situații. Unele țări din zona euro (Austria, Germania, Irlanda, Slovacia și Slovenia) preferă în mod clar numerarul. Estonia și Țările de Jos înregistrează o tendință opusă, numerarul fiind utilizat pentru mai puțin de jumătate dintre operațiunile de plată efectuate la punctele de vânzare. În afara zonei euro, Suedia este o țară în care utilizarea numerarului a scăzut în mod semnificativ³². În toate țările UE, pandemia de COVID-19 a dus la reducerea numărului de operațiuni de plată pe bază de numerar în perioada de restricționare a deplasării persoanelor, însă, în unele economii, s-au înregistrat creșteri semnificative ale deținerilor de numerar din considerente de precauție³³.

În practică, disponibilitatea numerarului a scăzut în ultimii ani³⁴. În cursul perioadei de criză provocată de pandemia de COVID-19 au crescut cazurile în care nu s-a acceptat numerarul ca mijloc de plată din cauza preocupărilor publicului cu privire la transmiterea virusului prin manipularea numerarului³⁵ și a necesității mai mari de a efectua operațiunile de plată la distanță ocazionată de restricțiile de deplasare a persoanelor, care au favorizat trecerea la plățile digitale.

³⁰ În 2018 în zona euro, numărul total al plăților fără numerar, care cuprind toate tipurile de servicii de plată, a crescut cu 7,9 % în comparație cu anul precedent.

³¹ <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op201.en.pdf>

³² Potrivit Riksbank, ponderea persoanelor care au plătit în numerar cea mai recentă achiziție a scăzut de la 39 % în 2010 la 13 % în 2018.

³³ „Central Banks and payments in the digital era”, Banca Reglementelor Internaționale, iunie 2020, <https://www.bis.org/publ/arpdf/ar2020e3.pdf>

³⁴ Potrivit studiului BCE intitulat „Use of cash by households in the euro area” (Studiul ocazional al BCE nr. 201/noiembrie 2017), în medie, 5-6 % dintre participanții la studiu din zona euro au raportat că este (foarte) dificil să găsească un bancomat sau o bancă la nevoie.

³⁵ Pentru detalii privind transmiterea virusului, a se vedea, de exemplu, <https://www.ecb.europa.eu/press/blog/date/2020/html/ecb.blog200428~328d7ca065.en.html>

În demersul de promovare a plăților digitale pentru a oferi mai multe opțiuni consumatorilor, Comisia va continua să protejeze statutul de mijloc legal de plată al bancnotelor și monedelor euro. Comisia cunoaște și împărtășește preocupările exprimate de asociațiile de consumatori cu privire la faptul că există un risc concret ca, pe măsură ce sunt digitalizate mai multe servicii, persoanele care nu au acces la servicii digitale să fie excluse într-o măsură mai mare decât în prezent³⁶. Aproximativ 30 de milioane de adulți din UE nu au încă un cont bancar³⁷.

Pentru a menține accesul la numerar și acceptarea acestuia, precum și statutul său de mijloc legal de plată, Comisia:

- reamintește că, în calitate de mijloc legal de plată, bancnotele și monedele euro trebuie să fie acceptate de către creditor la valoarea lor nominală totală în cazul în care există o obligație de plată și că acestea au capacitatea de a stinge obligația de plată;
- se așteaptă ca statele membre să asigure acceptarea și accesibilitatea numerarului ca bun public, în conformitate cu articolul 128 din TFUE și cu Regulamentul (CE) nr. 974/98 al Consiliului din 3 mai 1998 privind introducerea monedei euro, recunoscând posibila legitimitate a limitărilor proporționale și justificate în mod corespunzător privind utilizarea unor sume disproporționate în numerar pentru plăți individuale, limitări care ar putea fi necesare, printre altele, pentru a preveni riscul de spălare a banilor, de finanțare a terorismului și infracțiunile principale conexe, inclusiv evaziunea fiscală³⁸. O modalitate prin care statele membre ar putea păstra accesul la numerar ar putea consta în asigurarea unui nivel minim de disponibilitate a bancomatelor (ATM), sau a mijloacelor echivalente de acces, pe teritoriul lor.

Acțiune-cheie

În cadrul Grupului de experți privind moneda euro ca mijloc legal de plată (ELTEG), Comisia va analiza ultimele evoluții cu privire la acceptarea și disponibilitatea numerarului în zona euro cu BCE, băncile centrale și trezoreriile naționale.

În paralel, Comisia va urmări îndeaproape activitatea privind accesul la numerar care urmează să se desfășoare sub auspiciile Comitetului pentru plățile de retail în euro. Ținând seama de această activitate, precum și de deliberările Grupului de experți privind moneda euro ca mijloc legal de plată, la sfârșitul anului 2021, Comisia ar putea decide să ia măsuri corespunzătoare pentru a proteja acceptarea și disponibilitatea numerarului în euro.

Monede digitale emise de bănci centrale și continuarea inovării în materie de plăți

Reducerea utilizării numerarului, ponderea tot mai mare a soluțiilor de plată propuse de sectorul privat și perspectiva apariției tokenurilor asociate activelor au determinat băncile centrale să analizeze oportunitatea emiterii de monede digitale de către băncile centrale (CBDC). În funcție de modul în care sunt concepute, CBDC de retail pot servi atât ca

³⁶ Organizația Europeană a Consumatorilor (BEUC), „Cash versus cashless: consumers need a right to use cash”, https://www.beuc.eu/publications/beuc-x-2019-052_cash_versus_cashless.pdf

³⁷ Banca Mondială, Global Findex 2017.

³⁸ Pentru mai multe informații, a se vedea Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliu referitor la restricțiile privind plățile în numerar, COM (2018) 483 final.

substituit digital pentru numerar și soluțiile de plată propuse de sectorul privat, cât și ca factor de stimulare a inovării continue în materie de plăți, finanțe și comerț, abordând cazurile specifice de utilizare din economiile și societățile noastre din ce în ce mai digitalizate. CBDC de retail pot consolida, de asemenea, rolul internațional al monedei euro și „autonomia strategică deschisă” a UE și pot favoriza incluziunea financiară. CBDC de retail pot contribui, de asemenea, la asigurarea unor plăți reziliente, rapide și necostisitoare, permițând în același timp efectuarea de plăți automate și condiționate.

După cum s-a precizat în Strategia privind finanțele digitale, Comisia sprijină activitatea desfășurată de băncile centrale (în special de BCE) cu scopul de a analiza posibilitatea de a emite o CBDC de retail care să fie pusă la dispoziția publicului larg (gospodării și întreprinderi), garantând în același timp statutul de mijloc legal de plată al numerarului în euro. Această activitate vine în completarea cadrului de reglementare propus de Comisie cu privire la tokenurile asociate activelor, utilizate în scopul efectuării plăților.

Trebuie continuată activitatea de evaluare a impactului potențial al CBDC asupra politicii monetare, stabilității financiare și concurenței și de evitare a dezintermedierii nejustificate. În strânsă coordonare cu BCE, Comisia va continua să depună eforturi pentru a promova cooperarea dintre sectorul privat și cel public.

Acțiune-cheie

Pentru a sprijini emisiunea de către băncile centrale de monede digitale de retail în euro, Comisia va colabora îndeaproape cu BCE în ceea ce privește obiectivele și opțiunile de politică și asigurarea unui nivel ridicat de complementaritate între soluțiile de plată dezvoltate de sectorul privat și intervenția necesară a autorităților publice.

B. Pilonul 2: piețe ale plăților de retail inovatoare și competitive

1. Valorificarea întregului potențial al Directivei privind serviciile de plată (DSP2)

Directiva revizuită privind serviciile de plată (DSP2) a favorizat apariția de noi modele de afaceri bazate pe schimbul de date privind contul de plăți („servicii bancare deschise”), cum ar fi serviciile de inițiere a plății și serviciile de informare cu privire la conturi. În același timp, Directiva revizuită privind serviciile de plată a asigurat un nivel general mai ridicat al securității operațiunilor de plată prin implementarea unei autentificări stricte a clienților (ASC). Aceasta a devenit o referință la nivel mondial în ceea ce privește serviciile bancare deschise și tranzacțiile securizate.

În urma DSP2, peste 400 de entități nebancare – prestatori terți (PT) – sunt acum abilitați să furnizeze servicii de inițiere a plăților sau servicii de informare cu privire la conturi și un număr tot mai mare de bănci propun la rândul lor servicii de informare cu privire la conturi și servicii de inițiere a plăților. Cu toate acestea, potențialul important al serviciilor bancare deschise este în mare parte nevalorificat. La doi ani de la intrarea în vigoare a directivei, nu s-a resimțit impactul deplin al acesteia. Autentificarea strictă a clienților – în special în comerțul electronic – nu este încă pusă în aplicare pe deplin, în mare parte din cauza pregătirii tardive sau insuficiente a pieței. Adoptarea de către prestatorii terți a serviciilor reglementate care au la bază accesul la conturile de plăți, una dintre pietrele de temelie ale DSP2, prezintă în continuare provocări pentru autoritățile de reglementare și părțile

interesate. Existența unor standarde diferite multiple în materie de interfețe de programare a aplicațiilor, care sunt esențiale pentru accesul eficient și sigur la datele privind conturile de plăți, precum și diferitele niveluri de funcționalitate ale interfețelor de programare a aplicațiilor au prezentat provocări pentru prestatorii terți, în special pentru prestatorii terți care desfășurau deja activități înainte de DSP2. Acești prestatori terți au fost nevoiți să integreze în activitatea lor diferitele specificații tehnice și diferitele modalități ale clienților de accesare a conturilor de plăți și să își adapteze activitatea la acestea.

Având în vedere amploarea și complexitatea tranziției pe care o presupune DSP2, aceste provocări inițiale erau de așteptat. Comisia, Autoritatea Bancară Europeană (ABE) și autoritățile naționale competente au depus eforturi susținute pentru a aborda și a depăși aceste provocări. S-au oferit clarificări importante prin intermediul a peste 100 de răspunsuri la întrebările transmise de părțile interesate externe, al ghidurilor ABE³⁹, al avizelor ABE⁴⁰, al clarificărilor prezentate ca urmare a cererilor formulate de membrii Grupului de lucru al ABE cu privire la interfețele de programare a aplicațiilor⁴¹ și al numeroaselor reuniuni în cadrul cărora Comisia a oferit lămuriri și a facilitat dialogurile dintre diferitele comunități⁴².

Comisia își reafirmă convingerea fermă cu privire la potențialul serviciilor bancare deschise și este hotărâtă să asigure reușita deplină a DSP2. Comisia va continua să colaboreze cu ABE pentru a asigura înlăturarea obstacolelor ilegale din calea serviciilor oferite de prestatorii terți și pentru a promova un dialog constructiv între toate părțile interesate. În particular, Comisia va sprijini finalizarea activității privind „Sistemul de acces la interfețele de programare a aplicațiilor SEPA”, care a fost lansat în 2019 sub auspiciile Comitetului pentru plățile de retail în euro.

În viitor, experiența dobândită în urma punerii depline în aplicare a DSP2 va sta la baza activității Comisiei privind un cadru mai larg pentru finanțele deschise, astfel cum se prevede în Strategia privind finanțele digitale.

Acțiune-cheie

La sfârșitul anului 2021, Comisia va lansa o amplă revizuire a aplicării și a impactului DSP2.

Pe baza experienței dobândite din aplicarea DSP2 și astfel cum s-a anunțat în Strategia privind finanțele digitale, Comisia intenționează să prezinte o propunere legislativă pentru un nou cadru al „finanțelor deschise” până la jumătatea anului 2022.

³⁹ De exemplu, a se vedea Ghidul ABE referitor la condițiile necesare pentru a beneficia de o exceptare de la mecanismul de urgență în temeiul standardelor tehnice de reglementare (STR) pentru autentificarea strictă a clienților (ASC) și al standardelor deschise, comune și sigure de comunicare (CCS): <https://eba.europa.eu/eba-publishes-final-guidelines-on-the-exemption-from-the-fall-back-mechanism-under-the-rtss-on-sca-and-csc>

⁴⁰ De exemplu, Avizul ABE privind obstacolele în calea prestării de servicii de către prestatorii terți în temeiul Directivei privind serviciile de plată: <https://eba.europa.eu/eba-publishes-opinion-obstacles-provision-third-party-provider-services-under-payment-services>

⁴¹ A se vedea <https://eba.europa.eu/regulation-and-policy/payment-services-and-electronic-money/eba-working-group-on-apis-under-psd2>

⁴² https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/19072_6-joint-statement-psd2_en.pdf

2. Asigurarea unui nivel ridicat de securitate pentru plățile de retail în Europa

DSP2 prevede obligația ca toți prestatorii de servicii de plată să aplice autentificarea strictă a clienților (ASC) ori de câte ori un utilizator inițiază o plată electronică sau accesează interfața pentru serviciile bancare online. Prestatorii de servicii de plată din întreaga UE au elaborat soluții de autentificare care au la bază utilizarea a două sau mai multe elemente clasificate drept „cunoștințe” (ceva ce este știut doar de utilizator), „posesiuni” (ceva ce este deținut doar de utilizator) și „inerență” (ceva ce este inerent utilizatorului, de exemplu elementele biometrice).

În viitor, autentificarea strictă a clienților trebuie să devină normă atunci când plățile se fac online, de exemplu în comerțul electronic sau în rezervarea online a călătoriilor. Soluțiile de autentificare care respectă criteriul de autentificare strictă a clienților pe care le oferă prestatorii de servicii de plată trebuie să asigure accesul fără impedimente al utilizatorilor la conturile lor de plăți online și să faciliteze finalizarea tranzacțiilor. Prestatorii de servicii de plată ar trebui să se bazeze pe cei mai siguri factori de autentificare, evitând, atunci când este posibil, elementele transmisibile (de exemplu, parole statice), precum și tehnologiile mai vechi și canalele de comunicare care sunt predispuse la atacuri (de exemplu, mesaje SMS).

Pe măsură ce apar noi tipuri de fraudă, este posibil ca doar autentificarea strictă a clienților să nu fie suficientă pentru a asigura protecția deplină a utilizatorilor serviciilor de plată. Prestatorii de servicii de plată ar trebui să dispună întotdeauna de cele mai avansate mijloace de detectare și prevenire a fraudei. Este larg acceptat faptul că DSP2 a permis UE și companiilor care își desfășoară activitatea în UE să devină lideri mondiali în ceea ce privește gestionarea riscurilor operaționale, securitatea informatică și raportarea incidentelor majore, parțial datorită Ghidului elaborat de Autoritatea Bancară Europeană⁴³.

Pentru plățile care prezintă un risc mai ridicat de fraudă, Comisia va evalua dacă obligația de concordanță între numele beneficiarului și codul IBAN poate fi eficace în prevenirea fraudelor, cum ar fi „ingineria socială”, o practică care constă în manipularea oamenilor, astfel încât aceștia să execute anumite acțiuni sau să divulge informații confidențiale.

Pentru a contracara phishingul, va fi extrem de important ca prestatorii de servicii de plată din UE să adopte controale recunoscute la nivel internațional, cum ar fi autentificarea mesajelor, raportarea și conformitatea pe bază de domeniu (*Domain-based Message Authentication, Reporting and Conformance* – DMARC)⁴⁴.

Pentru a menține încrederea în sistemele de plată și în plățile digitale în general este esențial să se asigure protecția utilizatorilor împotriva fraudei legate de plăți, însă este la fel de important ca prestatorii de servicii de plată să facă tot posibilul pentru a se proteja împotriva atacurilor cibernetice, precum și împotriva oricăror alte riscuri naturale sau provocate de om.

⁴³ <https://eba.europa.eu/regulation-and-policy/payment-services-and-electronic-money/guidelines-on-major-incidents-reporting-under-psd2>

⁴⁴ A se vedea <https://dmarc.org/>. DMARC este o modalitate simplă de care dispun expeditorii și destinatarii unui e-mail pentru a determina dacă un anumit mesaj provine de la expeditorul legitim și ce trebuie să facă în cazul în care nu este așa.

În egală măsură, este important să se asigure că metodele de autentificare alese de prestatorii de servicii de plată care se bazează exclusiv pe dispozitive tehnologice avansate nu conduc la excluderea unor categorii de clienți, cum ar fi persoanele în vârstă.

Acțiuni-cheie

În strânsă coordonare cu Autoritatea Bancară Europeană, Comisia va monitoriza cu atenție punerea în aplicare a cerințelor privind autentificarea strictă a clienților.

În cadrul revizuirii DSP2, Comisia va evalua impactul autentificării stricte a clienților asupra nivelului de fraude în materie de plăți în UE și va analiza dacă ar trebui avute în vedere măsuri suplimentare pentru a aborda noile tipuri de fraudă, în special în ceea ce privește plățile instant.

Pe lângă Strategia privind finanțele digitale, Comisia propune, de asemenea, un regulament privind reziliența operațională digitală a sectoarelor financiare din întreaga Uniune, în vederea consolidării managementului riscurilor TIC al diverselor instituții financiare, inclusiv al prestatorilor de servicii de plată. Această inițiativă este în concordanță cu Directiva privind infrastructurile critice europene⁴⁵.

Comisia va lucra în strânsă coordonare cu Autoritatea Bancară Europeană pentru a valorifica învățămintele desprinse din punerea în aplicare a Ghidurilor ABE privind managementul riscurilor TIC și al riscurilor în materie de securitate, aplicabile din iunie 2020.

3. Promovarea protecției consumatorilor

Acquis-ul privind plățile de retail are scopul de a asigura utilizatorilor serviciilor de plată din UE condiții de transparență și de securitate în efectuarea plăților digitale. Cu toate acestea, piața plăților continuă să evolueze rapid și, în viitor, ar putea fi necesare garanții suplimentare pentru a-i proteja pe consumatori.

Pe lângă inițiativele anunțate în prezenta comunicare, care vor contribui la îmbunătățirea protecției consumatorilor în materie de plăți, Comisia consideră că utilizarea sporită a plăților digitale necesită o reflecție suplimentară asupra transparenței plăților, precum și asupra caracteristicilor tipurilor de plăți tot mai populare, cum ar fi cele contactless.

Plățile contactless

La declanșarea crizei provocate de pandemia de COVID-19, comunitățile bancare și de plăți din majoritatea țărilor UE au majorat, în urma recomandării Autorității Bancare Europene⁴⁶, valoarea maximă a plăților contactless la limita de 50 EUR în conformitate cu standardele

⁴⁵ Directiva face în prezent obiectul revizuirii în vederea consolidării protecției și rezilienței infrastructurilor critice împotriva amenințărilor care nu sunt legate de domeniul cibernetic.

⁴⁶ <https://eba.europa.eu/eba-provides-clarity-banks-consumers-application-prudential-framework-light-covid-19-measures>

tehnice de reglementare din DSP2⁴⁷. Drept urmare, numărul de plăți contactless a crescut semnificativ.

În contextul în care consumatorii au utilizat într-o mai mare măsură plățile contactless, mai ales din motive de sănătate, este probabil ca, în viitor, să nu schimbe acest obicei. Aceasta ar fi o evoluție pozitivă. Cu toate acestea, Comisia nu consideră oportun, cel puțin în acest stadiu, să majoreze cuantumul maxime legale (per tranzacție și cumulative) care se aplică în cazul plăților contactless fără autentificarea strictă a clienților. În lipsa autentificării stricte a clienților, există riscul de creștere a cazurilor de fraudă concomitent cu creșterea plăților contactless. Prin urmare, impactul majorării limitelor ar trebui evaluat cu atenție înainte de luarea unei decizii.

Acțiune-cheie

În momentul revizuirii DSP2, Comisia va reexamina, în strânsă coordonare cu Autoritatea Bancară Europeană, limitele legale existente aplicabile plăților contactless, cu scopul de a asigura un echilibru între conveniență și riscul de fraudă.

Până atunci, Comisia va analiza, atât cu părțile interesate, cât și cu statele membre, condițiile tehnice care ar putea permite consumatorilor să își stabilească propria limită pentru plățile contactless (sub rezerva sumei maxime de 50 EUR). În prezent, consumatorii pot opta doar pentru activarea sau dezactivarea posibilității de efectuare de plăți contactless. Întrucât pentru plățile contactless nu este necesară autentificarea strictă a clienților, consumatorii sunt, în orice caz, protejați pentru întreaga sumă.

Îmbunătățirea transparenței extraselor de cont

Întrucât lanțul de actori din sectorul plăților implicat într-o singură operațiune de plată devine din ce în ce mai lung și mai complex, utilizatorii serviciilor de plată pot întâmpina tot mai multe dificultăți în a identifica beneficiarul plății, precum și momentul și locul în care au efectuat plata. Acest lucru poate crea confuzie, de exemplu, atunci când numele și locația beneficiarului plății care sunt indicate în extrasul de cont nu corespund denumirii comerciale a societății. Aceasta afectează, de asemenea, posibilitățile de identificare de către consumatori a tranzacțiilor frauduloase.

Comitetul pentru plățile de retail în euro analizează în prezent această chestiune cu scopul de a identifica soluții care să faciliteze monitorizarea tranzacțiilor de către utilizatori.

Comisia sprijină activitatea în curs a Comitetului pentru plățile de retail în euro privind consolidarea transparenței pentru utilizatorii plăților de retail și va ține seama, în contextul revizuirii DSP2, de eventualele recomandări formulate de Comitetul european pentru plățile de retail în acest domeniu.

⁴⁷ REGULAMENTUL DELEGAT (UE) 2018/389 AL COMISIEI din 27 noiembrie 2017 de completare a Directivei (UE) 2015/2366 a Parlamentului European și a Consiliului cu privire la standardele tehnice de reglementare pentru autentificarea strictă a clienților și standardele deschise, comune și sigure de comunicare.

4. Supravegherea și monitorizarea ecosistemului de plăți adaptate exigențelor viitorului

După cum s-a precizat în Strategia privind finanțele digitale, ecosistemul financiar devine din ce în ce mai complex, lanțul valoric fiind tot mai fragmentat. Lanțul de plăți implică mulți actori (unii sunt supuși reglementărilor, alții nu) și niveluri tot mai ridicate de complexitate și interdependență. Deși reglementările trebuie să garanteze condiții de concurență echitabile, să promoveze concurența loială și barierele reduse la intrarea pe piață, precum și să stimuleze inovarea, trebuie, de asemenea, să sprijine drepturile utilizatorilor și să protejeze ecosistemul global de riscurile financiare și operaționale. Pentru a atinge aceste obiective, perimetrul de reglementare trebuie să fie bine echilibrat.

Punerea în aplicare a DSP2 este încă într-un stadiu incipient, însă Directiva privind moneda electronică (DME2)⁴⁸ este în vigoare de mai bine de zece ani, așadar s-a dobândit suficientă experiență pentru a trage învățăminte din punerea sa în aplicare. După adoptarea DSP2, cele două regimuri au devenit convergente, dar au rămas separate. Diferențele dintre serviciile prestate de instituțiile de plată și instituțiile emitente de monedă electronică nu mai par să justifice un regim de autorizare și supraveghere distinct și, prin urmare, s-ar putea introduce un cadru unic. Întrucât domeniile de aplicare ale DSP2 și ale DME2 exclud anumite servicii și instrumente, este, de asemenea, important să se asigure că derogările acordate întreprinderilor care prezintă riscuri scăzute sunt în continuare justificate.

Necesitatea unor condiții de concurență echitabile între prestatorii de servicii de plată

Într-o lume dominată tot mai mult de platformele digitale, marii furnizori de tehnologie profită de vasta lor bază de clienți pentru a oferi utilizatorilor finali soluții de interfață pentru utilizatori. Intrarea lor în sectorul finanțelor ar putea contribui la consolidarea efectelor de rețea și ale puterii de piață a acestora. După cum s-a precizat în Strategia privind finanțele digitale, au apărut mai multe inițiative referitoare la prestatorii de servicii de cryptoactive, care utilizează tehnologia registrelor distribuite. Acești actori pot furniza servicii de plată care concurează cu cele oferite de entitățile reglementate (de exemplu, prestatori de servicii de plată, sisteme de plată și scheme de plată). Prin urmare, pentru a asigura condiții de concurență echitabile, acești actori trebuie supuși reglementării pe aceeași bază („aceeași activitate, aceleași riscuri, aceleași norme”). Pe de o parte, acești actori pot contribui la extinderea gamei de servicii de plată disponibile și pot contribui la o piață inovatoare. Pe de altă parte, dacă acești actori nu fac obiectul unei reglementări, supravegheri sau monitorizări corespunzătoare, vor reprezenta o amenințare la adresa suveranității monetare și a stabilității financiare.

De-a lungul anilor, aspectele de concurență care au fost observate în sectorul plăților se refereau la: accesul la date și schimburile de informații între concurenți, riscurile sporite de împiedicare a accesului pe piață și abuzul de poziție dominantă. Astfel de riscuri pot crește în contextul unui grad mai mare de digitalizare. De exemplu, noile platforme de servicii

⁴⁸ Directiva 2009/110/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 septembrie 2009 privind accesul la activitate, desfășurarea și supravegherea prudențială a activității instituțiilor emitente de monedă electronică, de modificare a Directivelor 2005/60/CE și 2006/48/CE și de abrogare a Directivei 2000/46/CE (JO L 267, 10.10.2009, p. 7).

financiare digitale pot dobândi rapid o poziție dominantă sau putere de piață. Marii furnizori de tehnologie pot valorifica avantajele pe care le conferă datele clienților lor și efectul de rețea pentru a intra în sectorul plăților, mobilizând puterea lor de piață dată de platformele de comunicare socială sau serviciile de căutare. Ca parte a punerii în aplicare a politicii de concurență pe piețele digitale, Comisia monitorizează îndeaproape evoluțiile digitale în domeniul serviciilor financiare și asigură punerea în aplicare a legislației UE în materie de concurență, dacă este necesar, pentru a promova concurența și a preveni barierele la intrarea pe aceste piețe.

Supravegherea și monitorizarea ecosistemului de plăți

Supravegherea și monitorizarea actorilor relevanți din cadrul lanțului de plăți a devenit din ce în ce mai complexă, în contextul apariției a numeroase noi modele de afaceri și structuri de grup. Implicațiile potențiale în materie de supraveghere au devenit evidente într-un caz recent în care era implicată o companie de tehnologie care furniza servicii legate de plăți.

Conglomeratele din sectorul plăților pot include atât entități reglementate, cât și entități nereglementate. Problemele pe care le întâmpină entitățile nereglementate care furnizează servicii tehnice pentru a sprijini unele dintre filialele grupului ar putea avea un efect de propagare. Experiența recentă a demonstrat că falimentul unei entități nereglementate poate avea consecințe tangibile asupra altor filiale reglementate (de exemplu, înghețarea de către autoritatea națională competentă a serviciilor pe care le oferă instituțiile).

DSP2 nu acoperă în prezent serviciile furnizate de „prestatorii de servicii tehnice” care sprijină furnizarea de servicii de plată fără a intra în posesia fondurilor în niciun moment⁴⁹. Întrucât serviciile de plată depind tot mai mult de servicii auxiliare furnizate de entități nereglementate sau de angajamente de externalizare cu entități nereglementate, Comisia consideră că este indispensabil să se evalueze, în contextul revizuirii DSP2, dacă o parte dintre serviciile și prestatorii respectivi ar trebui să fie incluși în sfera reglementărilor și să facă obiectul supravegherii⁵⁰.

Actorii din lanțul de plăți pot face obiectul supravegherii sau al monitorizării de către diferite entități. BCE și băncile centrale naționale îndeplinesc un rol esențial în monitorizarea sistemelor, schemelor, instrumentelor de plată și a prestatorilor acestor servicii. Acest demers completează rolul pe care îl îndeplinesc autoritățile naționale și europene de supraveghere în supravegherea prestatorilor de servicii de plată. Este important ca cadrele de supraveghere și de monitorizare să fie structurate în mod coerent, ținând seama de legăturile dintre prestatorii de servicii de plată, sistemele de plată și schemele de plată.

Acțiuni-cheie

Pentru a aborda în mod adecvat riscurile potențiale pe care le implică serviciile nereglementate, a asigura o mai mare coerență între diferitele acte legislative privind plățile de retail și a promova o supraveghere și o monitorizare solide:

⁴⁹ Articolul 3 litera (j).

⁵⁰ Această evaluare ia în considerare, printre altele, Ghidul ABE privind externalizarea (EBA/GL/2019/02), care se aplică tuturor prestatorilor de servicii de plată supuși reglementării.

- **Comisia va evalua, în cadrul procesului de revizuire a Directivei privind serviciile de plată (DSP2), noile riscuri care derivă din serviciile nereglementate, în special din serviciile tehnice auxiliare prestării de servicii reglementate de plată sau de monedă electronică, și va analiza dacă și în ce mod aceste riscuri pot fi cel mai bine atenuate, inclusiv prin includerea în sfera supravegherii directe a furnizorilor de servicii auxiliare sau a entităților externalizate. Acest lucru ar putea fi realizat prin includerea anumitor activități în domeniul de aplicare al DSP2, atunci când acest demers este justificat. Comisia va evalua, de asemenea, gradul de adecvare al derogărilor prevăzute în DSP2 și va evalua necesitatea modificării cerințelor prudențiale, operaționale și de protecție a consumatorilor;**
- **în cadrul procesului de revizuire a DSP2, Comisia va alinia cadrul DSP2 și cadrul Directivei privind moneda electronică (DME2) prin includerea în DSP2 a activității de emitere de monedă electronică în categoria serviciilor de plată;**
- **în Propunerea de regulament privind piețele criptoactivelor, Comisia va prevedea în cazul emitenților de tokenuri de monedă electronică dispoziții suplimentare care să completeze DME2;**
- **dacă este necesar, Comisia va asigura corelările adecvate între supravegherea serviciilor de plată și supravegherea sistemelor, schemelor și instrumentelor de plată.**

C. Pilonul 3: sisteme de plăți de retail și alte infrastructuri de sprijin eficiente și interoperabile

1. Sisteme și infrastructuri de plată interoperabile

Nu toți prestatorii de servicii de plată care au aderat la schema de transfer credit instant SEPA (schema SCT Inst.) și sunt accesibili pe plan intern sunt accesibili și la nivel transfrontalier. Acest lucru reprezintă o încălcare a normelor schemei SCT Inst. și a articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul SEPA. Această situație este cauzată, în parte, de lipsa de interoperabilitate dintre mecanismele de compensare și decontare. Prestatorii de servicii de plată trebuie să se conecteze la mai multe mecanisme de compensare și decontare (naționale și/sau europene) și trebuie să păstreze și să monitorizeze mai multe rezerve de lichidități. Această situație nu este nici ideală, nici eficace, în contextul în care accesibilitatea deplină, paneuropeană a SCT Inst. nu se poate obține nici chiar cu conexiuni multiple. De asemenea, din cauza diviziunii lichidității între mecanismele de compensare și decontare, costurile sunt ridicate.

Prin urmare, operatorii sistemelor de plăți de retail ar trebui să asigure interoperabilitatea eficientă între sisteme. În 2019, BCE a anunțat că, în lipsa unor soluții satisfăcătoare propuse de sectorul privat pentru problemele de interoperabilitate, Eurosistemul va căuta soluții adecvate⁵¹. La 24 iulie 2020, a anunțat decizia sa de a institui măsuri care să asigure accesibilitatea paneuropeană a plăților instant în euro până la sfârșitul anului 2021⁵². Drept

⁵¹ Discursul lui B. Cœuré din 29 noiembrie 2019.

<https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2019/html/ecb.sp191126~5230672c11.en.html>

⁵² <https://www.ecb.europa.eu/paym/intro/news/html/ecb.mipnews200724.en.html>

urmare, toți prestatorii de servicii de plată care au aderat la schema SCT Inst. și care sunt accesibili în TARGET2⁵³ ar trebui să fie accesibili și într-un cont de lichidități în moneda băncii centrale al *TARGET Instant Payment System* (TIPS)⁵⁴, fie în calitate de participanți, fie în calitate de părți accesibile (și anume prin contul unui alt prestator de servicii de plată care are calitatea de participant).

Comisia sprijină pe deplin aceste măsuri propuse, care sunt necesare pentru a asigura accesibilitatea la nivelul întregii zone euro a plăților instant, pentru a-i ajuta pe prestatorii de servicii de plată să respecte Regulamentul SEPA, pentru a elimina capcanele lichidității și a aduce beneficii tuturor mecanismelor de compensare și decontare aflate în concurență în prestarea de servicii de plată instant, care nu vor mai fi nevoite să depindă de încheierea de acorduri bilaterale pentru stabilirea de legături.

Comisia consideră că extinderea disponibilității acestor infrastructuri transfrontaliere de la moneda euro la alte monede ale UE este importantă pentru garantarea plăților instant paneuropene. Prin urmare, Comisia estimează că primul acord de cooperare, încheiat la 3 aprilie 2020, cu scopul de a permite decontarea în sistemul de plăți instant TARGET a plăților instant în alte monede decât euro (coroană suedeză), va deschide calea către soluții care facilitează plățile instant între valute diferite.

2. Un ecosistem de plăți deschis și accesibil

Accesul la sistemele de plată este esențial pentru o concurență efectivă și inovare pe piața sistemelor de plată. Întrucât instituțiile de plată și instituțiile emitente de monedă electronică concurează cu băncile pentru a furniza servicii de plată și a contribui la inovare pe piața plăților, este important să se garanteze că toți actorii au acces echitabil, deschis și transparent la sistemele de plată.

În timp ce Directiva revizuită privind serviciile de plată (DSP2) prevede obligativitatea accesului obiectiv și nediscriminatoriu la sistemele de plată în cazul prestatorilor de servicii de plată, Directiva privind caracterul definitiv al decontării (DCDD)⁵⁵ condiționează accesul de criterii legale. Acest lucru a împiedicat instituțiile emitente de monedă electronică și instituțiile de plată să obțină acces direct la sistemele de plată desemnate în temeiul Directivei privind caracterul definitiv al decontării.

În temeiul DSP2, statele membre au obligația de a asigura că participanții direcți (și anume, băncile în principal) la un sistem de plăți desemnat de Directiva privind caracterul definitiv al decontării permit accesul indirect al prestatorilor nebancari de servicii de plată într-un mod obiectiv, proporțional și nediscriminatoriu. Cu toate acestea, accesul indirect prin intermediul băncilor s-ar putea să nu fie cea mai bună opțiune pentru mulți prestatori nebancari de servicii de plată, întrucât aceștia vor depinde astfel de băncile respective.

⁵³ TARGET2 este sistemul cu decontare pe bază brută în timp real, deținut și operat de Eurosistem.

⁵⁴ *TARGET Instant Payment Settlement* (TIPS) este un serviciu de infrastructură de piață lansat de Eurosistem în noiembrie 2018. Acesta permite prestatorilor de servicii de plată să ofere clienților lor transferuri de fonduri în timp real și nonstop, în orice zi a anului.

⁵⁵ Directiva nr. 98/26/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 mai 1998 privind caracterul definitiv al decontării în sistemele de plăți și de decontare a titlurilor de valoare.

Comisia are cunoștință de faptul că unele bănci centrale naționale au permis participarea directă sau indirectă a instituțiilor de plată și a instituțiilor emitente de monedă electronică, sub rezerva anumitor criterii. Acest lucru a creat probleme în privința condițiilor de concurență echitabile și o fragmentare și mai mare a pieței plăților. Întrucât accesul indirect este singura opțiune în cazul sistemelor precum sistemul de plăți instant TARGET, aceasta poate crea efecte nedorite și provocări operaționale, inclusiv în legătură cu respectarea cerințelor în materie de combatere a spălării banilor și de combatere a finanțării terorismului. La rândul său, aceasta poate duce la denaturarea condițiilor de concurență echitabile dintre bănci și prestatorii nebancari de servicii de plată.

Acțiune-cheie

În cadrul revizuirii Directivei privind caracterul definitiv al decontării (DCDD) (care urmează să fie lansată în al patrulea trimestru al anului 2020), Comisia va avea în vedere extinderea domeniului de aplicare al Directivei privind caracterul definitiv al decontării pentru a include instituțiile de plată și instituțiile emitente de monedă electronică, sub rezerva supravegherii adecvate și a atenuării riscurilor.

3. Accesul la infrastructurile tehnice necesare

Comisia consideră că prestatorii europeni de servicii de plată ar trebui să aibă posibilitatea să dezvolte și să ofere tuturor utilizatorilor europeni, fără restricții nejustificate, soluții de plată inovatoare care să utilizeze toate infrastructurile tehnice relevante, în condiții echitabile, rezonabile și nediscriminatorii privind accesul.

Comisia are cunoștință de multitudinea situațiilor în care unii operatori ar putea restricționa sau bloca accesul la infrastructurile tehnice necesare. Aceste infrastructuri pot consta în o serie de elemente de software și hardware care sunt necesare pentru dezvoltarea și punerea la dispoziție de soluții de plată inovatoare, de exemplu, nivelurile care nu sunt accesibile publicului și care sunt integrate în sistemele de operare ale dispozitivelor mobile (inclusiv antene care folosesc tehnologia de comunicare în câmp apropiat), dispozitive de citire a identității biometrice, cum ar fi scanerele de amprente sau de recunoaștere facială, magazinele de aplicații, nucleele punctului de vânzare⁵⁶, cartelele SIM etc⁵⁷.

Problema raportată cel mai frecvent se referă la practica unor producători de dispozitive mobile de restricționare a accesului terților la tehnologia de comunicare în câmp apropiat integrată în dispozitivele mobile inteligente. Comisia a lansat recent proceduri în domeniul concurenței pentru a examina condițiile de acces al părților terțe la tehnologia de comunicare în câmp apropiat a unui producător de dispozitive mobile⁵⁸.

Unele scheme europene de plată cu cardul semnalează dificultăți în accesarea nucleului contactless din terminalele de la punctul de vânzare, care, pentru plățile transfrontaliere în Europa, este implementat de scheme internaționale de plată cu cardul. European Card

⁵⁶ Un nucleu este un set de funcții care asigură logica prelucrării și datele necesare pentru efectuarea unei tranzacții cu contact sau a unei tranzacții contactless în cadrul aplicației de plată a unui terminal de la punctul de vânzare.

⁵⁷ Astfel cum au fost identificate de către respondenții la consultarea publică desfășurată anterior elaborării prezentei strategii.

⁵⁸ Cazul AT.40452.

Payment Cooperation⁵⁹ elaborează în prezent un nucleu propriu, însă, potrivit celor din acest sector, va fi nevoie de mai mulți ani pentru introducerea acestuia în întregul lanț de plăți.

Aceste restricții ar putea crea importante vulnerabilități pentru ecosistemul european de plăți, afectând concurența, inovarea și apariția unor soluții de plată paneuropene. În același timp, intervenția unilaterală la nivelul statelor membre ar putea duce la fragmentarea pieței și ar denatura condițiile de concurență echitabile.

Acțiuni-cheie

În paralel cu asigurarea aplicării actuale și viitoare a normelor de concurență, Comisia va examina oportunitatea propunerii de acte legislative care să garanteze dreptul de acces în condiții echitabile, rezonabile și nediscriminatorii la infrastructurile tehnice considerate necesare pentru a sprijini furnizarea de servicii de plată. În acest sens, Comisia va ține seama de:

— revizuirea în curs a politicii sale în domeniul concurenței, pentru a se asigura că este adecvată pentru era digitală⁶⁰;

— activitatea sa în curs de desfășurare referitoare la Actul legislativ privind serviciile digitale⁶¹ în ceea ce privește normele *ex ante* pentru marile platforme online care acționează în calitate de controloare ale fluxului de informație.

Aceste acte legislative ar ține seama în mod corespunzător de eventualele riscuri de securitate și de alte tipuri de risc pe care le-ar putea implica un astfel de acces. În special, actele legislative ar stabili criteriile de identificare a infrastructurilor tehnice necesare și a persoanelor cărora ar trebui să li se acorde drepturi de acces și condițiile de acordare a acestor drepturi.

D. Pilonul 4: plăți internaționale, inclusiv remiteri de bani, eficiente

În Europa, reglementarea și eforturile depuse de sectorul de specialitate pentru realizarea SEPA au redus drastic costurile transferurilor de bani în ultimul deceniu. Cu toate acestea, operațiunile de plată efectuate dincolo de frontierele externe ale UE sunt mai lente, mai costisitoare, mai opace și mai complexe.

Din 2000, remiterile de bani la nivel mondial au crescut de aproape șase ori, fiind estimate la 714 miliarde USD în 2019⁶². Această creștere rapidă a fost determinată în mare parte de fluxurile către țări cu venituri mici și medii, care reprezintă trei sferturi din total. UE,

⁵⁹ <http://www.europeancardpaymentcooperation.eu/>

⁶⁰ În prezent, Comisia revizuieste normele aplicabile acordurilor orizontale și verticale, precum și Comunicarea privind definirea pieței. De asemenea, în iunie 2020, Comisia a lansat o consultare publică cu scopul de a evalua dacă este necesar un nou instrument în materie de concurență care să abordeze problemele de concurență structurale pe care normele actuale în materie de concurență nu le pot aborda în modul cel mai eficient. Mai multe informații cu privire la aceste procese de revizuire sunt disponibile pe site-ul Direcției Generale Concurență: <https://ec.europa.eu/competition/consultations/open.html>

⁶¹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-services-act-package>

⁶² „Covid-19 Crisis through a migration lens”, Migration and Development Brief 32, Knomad, Banca Mondială, aprilie 2020.

Statele Unite ale Americii și Arabia Saudită, luate împreună, reprezintă, de departe, principala sursă a fluxurilor de remiteri de bani către țări cu venituri mici și medii, reprezentând aproximativ două treimi din totalul remiterilor.

Pentru țările cu venituri mici și medii, intrările de remiteri de bani au o relevanță macroeconomică mare, intrările respective reprezentând peste 10 % din PIB-ul multora dintre aceste țări. Intrările din remiteri de bani reprezintă, de asemenea, o ancoră de finanțare esențială pentru multe dintre familiile destinate și acționează adesea ca o plasă de siguranță socială informală, permițând unui număr de 800 de milioane de membri ai familiei (pentru care remiterile de bani reprezintă în medie aproximativ 75 % din venituri) să acopere cheltuielile legate de alimente, asistență medicală, educație și alte nevoi de bază. Conform bazei de date a Băncii Mondiale privind prețurile remiterilor de bani pe plan mondial, costul mediu global al remiterilor de bani este în continuare de aproape 7 %, iar comunitatea internațională s-a angajat să reducă aceste costuri la mai puțin de 3 % până în 2030. Ca urmare a pandemiei de COVID-19, se preconizează că remiterile de bani vor scădea cu aproximativ 20 % în 2020, în contextul în care migranții sunt afectați de probleme legate de pierderea locului de muncă și de incertitudine.

Obiectivul Comisiei este ca operațiunile de plată transfrontaliere care implică țări din afara UE, inclusiv remiterile de bani, să devină mai rapide, mai economice, mai accesibile, mai transparente și mai convenabile. Aceasta va contribui, de asemenea, la o mai mare utilizare a monedei euro și la consolidarea poziției sale ca monedă mondială.

Principalele impedimente care afectează plățile transfrontaliere internaționale au fost identificate recent în Raportul din faza 1 al Consiliului pentru Stabilitate Financiară (CSF) privind plățile transfrontaliere⁶³. Împreună, aceste impedimente creează obstacole pentru intermediarii de plăți care doresc să furnizeze servicii transfrontaliere, pot duce la majorarea prețurilor pe care le plătesc utilizatorii finali, pot afecta investițiile în modernizarea proceselor de plăți transfrontaliere și pot avea impact, de asemenea, asupra remiterilor de bani.

Comisia consideră că este necesar un ansamblu de acțiuni la nivel mondial și la nivel de jurisdicții. În conformitate cu constatările Comitetului pentru plăți și infrastructuri de piață (CPMI)⁶⁴, aceste acțiuni pot fi defalcate în acțiuni specifice UE și acțiuni de facilitare a remiterilor de bani.

Acțiuni-cheie

- **Dacă este fezabil, Comisia se așteaptă ca operatorii de sisteme de plată relevanți, în special în cazul în care jurisdicția destinatară a adoptat, de asemenea, sisteme de plată instant, să faciliteze legăturile dintre sistemele europene precum sistemul de plăți instant TARGET (TIPS) sau RT1⁶⁵ și sistemele de plată instant din țări terțe, cu condiția ca acestea din urmă să beneficieze de un nivel adecvat de protecție a consumatorilor, de prevenire a fraudelor și a spălării banilor (SP)/finanțării terorismului (FT) și de măsuri de atenuare a riscurilor rezultate**

⁶³ Ibidem.

⁶⁴ <https://www.bis.org/cpmi/publ/d193.pdf>

⁶⁵ RT1 este un sistem paneuropean de plată instant, deținut de EBA Clearing.

din interdependențe. Accesul direct al prestatorilor nebancari de servicii de plată la sistemele de plată poate amplifica beneficiile potențiale ale acestor legături. De asemenea, ar putea fi luată în considerare stabilirea de legături pentru alte tipuri de sisteme de plată, inclusiv de retail și en gros, după caz, sub rezerva unor garanții similare.

- Comisia solicită punerea în aplicare, cel târziu până la sfârșitul anului 2022, a standardelor internaționale mondiale, cum ar fi ISO 20022, care facilitează includerea unor date mai detaliate în mesajele de plată.
- Pentru o mai mare transparență a tranzacțiilor transfrontaliere, Comisia îi încurajează pe prestatorii de servicii de plată să recurgă la *Global Payment Initiative* (GPI) a Societății pentru Telecomunicații Financiare Interbancare Mondiale (SWIFT), care facilitează urmărirea în timp real a plăților transfrontaliere pentru instituțiile participante. Utilizarea într-o măsură mai mare a posibilității de urmărire a plăților ar permite prestatorilor de servicii de plată care inițiază serviciul de plată să estimeze mai bine durata maximă de execuție a unei plăți transfrontaliere și să comunice plătitorului această informație. Comisia va evalua, în cadrul revizuirii DSP2, dacă transparența tranzacțiilor internaționale transfrontaliere necesită ameliorări suplimentare.
- Având în vedere că plățile instant devin, de asemenea, norma la nivel internațional, Comisia va evalua, în contextul revizuirii DSP2, caracterul adecvat al cerinței ca durata maximă de execuție a tranzacțiilor „cu două segmente” să se aplice și tranzacțiilor „cu un singur segment”⁶⁶.
- Comisia urmărește cu interes activitatea în derulare desfășurată în cadrul Consiliului European al Plăților cu privire la o posibilă armonizare ulterioară a normelor comerciale și a standardelor de mesagerie pentru tranzacțiile cu un singur segment. Comisia va evalua dacă este necesar ca acestea să devină obligatorii.

Abordarea chestiunilor specifice care afectează remiterile de bani

Toate acțiunile strategice menționate mai sus pot facilita fluxurile transfrontaliere și, prin urmare, pot fi benefice și în cazul remiterilor de bani. În plus:

- Comisia încurajează inițiativele statelor membre de sprijinire a sectorului remiterilor de bani, sub rezerva angajamentelor asumate de prestatorii de servicii de remiteri de bani de a reduce în mod progresiv în timp costul serviciilor de remitere de bani.
- În contextul politicii de dezvoltare a UE, Comisia va sprijini inițiativele similare SEPA în cadrul grupărilor regionale de țări cu venituri mici și medii și, în cazurile relevante, posibilitatea ca țările terțe să adere la SEPA (de exemplu, în cazul Balcanilor de Vest și al vecinătății estice).
- Comisia va promova accesul la conturile de plăți în țările cu venituri mici și medii, ceea ce va facilita, de asemenea, digitalizarea remiterilor de bani.

⁶⁶ Așa-numitele „tranzacții cu un singur segment” sunt tranzacțiile în care fie prestatorul de servicii de plată al beneficiarului plății, fie prestatorul de servicii de plată al plătitorului își are sediul în afara Uniunii.

Toate aceste acțiuni ar putea sprijini rolul internațional al monedei euro, prin consolidarea capacității cetățenilor și a întreprinderilor de a utiliza moneda euro ca monedă pentru transferuri între persoane, investiții, finanțare și fluxuri comerciale.

IV. Concluzie

Prezenta strategie identifică principalele priorități și obiective ale plăților de retail în Europa în următorii patru ani, pe baza unor contribuții ample din partea tuturor părților interesate și ținând seama pe deplin de rezultatul consultării publice.

Pentru a atinge aceste obiective, Comisia se angajează să întreprindă o serie de acțiuni importante. Comisia încurajează toate părțile interesate, atât la nivel național, cât și la nivelul UE, să se implice activ în punerea în aplicare a prezentei strategii.